

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2025, NUMMER 45

Datum	13 mei 2025
Van	College B&W
Behandeld door	André Slot
E-mailadres	andre.slot1@utrecht.nl
Kenmerk	30273803
Beleidsveld	Werk en Inkomen

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2025 nummer 45 van Cees Bos, Stefan Gaillard en Claire Derckx (Stadsbelang Utrecht) van 25 maart 2025 over Toegankelijk en duidelijker beleid rondom armoederegelingen. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1

Hoe kijkt het college naar de aanbevelingen uit het rapport en hoe gaat de gemeente het rapport gebruiken om een toegankelijker en duidelijker armoedebeleid te realiseren?

Antwoord 1

We begrijpen hoe belangrijk het is om het armoedebeleid toegankelijker en eenvoudiger te maken. Dit is daarom ook een van de belangrijke doelen in de [Beleidsnota Financiële Bestaanszekerheid](#), welke uitgebreid is besproken en vorig jaar door de raad is vastgesteld. De concrete maatregelen die hieraan uitvoering geven staan in het [Uitvoeringsprogramma 'Een zeker bestaan; samen aan de slag'](#). We hebben de raad hier op 11 december 2024 over geïnformeerd via de [Raadsbrief Uitvoeringsprogramma Weni 'Een zeker bestaan; samen aan de slag'](#). Uw commissie heeft hier op 6 februari jl. debat over gevoerd.

Vraag 2

Hoeveel verschillende armoederegelingen zijn er in Utrecht en bij hoeveel verschillende partijen liggen die regelingen?

Antwoord 2

De gemeente Utrecht heeft 4 structurele armoederegelingen:

- 1. De U-pas uitgevoerd door het U-pas bureau*
- 2. De Individuele Inkomenstoeslag (IIT) uitgevoerd door de gemeente*
- 3. De Bijzondere Bijstand (BB) waaronder de nieuwe zorgkostenregeling uitgevoerd door de gemeente*
- 4. De kwijtschelding van gemeentelijke belastingen uitgevoerd door de BghU*

Daarnaast voeren we ook nog de Studietoelage uit, maar deze wijkt sterk af van de overige regelingen. Deze regeling voorziet in een maandelijks toeslag voor studenten die vanwege een ziekte of handicap niet in staat zijn om naast de studie te werken.

Vraag 3

Weten inwoners deze regelingen te vinden? Wat doet de gemeente om ervoor te zorgen dat inwoners deze regelingen weten te vinden? Geldt dit ook voor inwoners die wel inkomsten hebben uit werk maar ook recht hebben op bepaalde regelingen?

Antwoord 3

Uit onderzoeken en data is gebleken dat de regelingen niet altijd door iedereen goed gevonden en aangevraagd kon worden. Zie onder andere de [Armoedemonitor 2022](#), waarin het gebruik van armoederegelingen staat benoemd en een analyse van het niet-gebruik staat. En natuurlijk ook het [Rekenkamerrapport Pleisters Plakken](#), waaruit de aanbevelingen over onder andere het bereik zijn overgenomen in de Beleidsnota Financiële Bestaanszekerheid. Sinds 2023 is de gemeente met een communicatiecampagne gestart om de bekendheid van het Utrechts aanbod op armoede en schulden te vergroten. Ook werken we al een aantal jaren samen met het Sleutelpersonennetwerk om inwoners te bereiken die via reguliere wegen moeilijk te bereiken zijn.

In de beleidsnota Financiële bestaanszekerheid hebben we opgenomen hoe we het bereik verder willen vergroten.

Vraag 4

Welke barrières ervaren inwoners bij het aanvragen van deze regelingen? Wat doet de gemeente om inwoners te helpen bij het aanvragen van de op hun situatie van toepassing zijnde regelingen?

Antwoord 4

Zoals in de Beleidsnota Financiële Bestaanszekerheid is aangegeven kennen we verschillende regelingen met verschillende voorwaarden en aanvraagprocessen, waardoor ons aanbod en procedures als ingewikkeld wordt ervaren. Dat is een belangrijke reden waarom niet alle inwoners krijgen waar ze recht op hebben. Eenvoud voor de inwoner is daarom een belangrijke voorwaarde voor het inrichten van onze regelingen en aanvraagprocessen. In het uitvoeringsprogramma werk en inkomen 2025-2026 zijn verschillende acties opgenomen die enerzijds bijdragen aan de eenvoud van ons aanbod en de bijbehorende aanvraagprocessen. Anderzijds blijven we inzetten op het bekender maken van ons aanbod en het laagdrempelig beschikbaar stellen van hulp en ondersteuning bij vragen over de verschillende regelingen.

We passen de regels van de Bijzondere Bijstand aan waardoor het duidelijker en makkelijker wordt en er minder bewijsstukken nodig zijn. Een ander goed voorbeeld is de pilot voor de vereenvoudigde bijstandsaanvraag waar we mee gestart zijn.

In de voortgangsrapportage wordt uw raad op de hoogte gehouden van de stand van zaken van de concrete acties die bijdragen aan vereenvoudiging van ons aanbod en processen.

Vraag 5

Hoeveel mensen in Utrecht hebben recht op bijzondere bijstand en hoeveel daarvan maken gebruik van de regeling? Hoe vaak wordt de regeling toegekend en hoe vaak wordt het afgekeurd?

Antwoord 5

Deze vraag is niet te beantwoorden, omdat er alleen recht op bijzondere bijstand ontstaat wanneer er sprake is van bepaalde noodzakelijke kosten in bijzondere omstandigheden.

In 2024 is er ongeveer 10.000 keer bijzondere bijstand toegekend en in ongeveer 3000 keer is een aanvraag afgewezen. Het gaat hierbij om bijstand voor uiteenlopende kostensoorten.

De bijzondere bijstand is in 2024 aan zo'n 6500 unieke personen toegekend.

Vraag 6

De individuele inkomenstoeslag wordt automatisch verstrekt door de gemeente. Die is voor een gezin met kinderen verlaagd van circa 700 naar 50 euro. Wij ontvangen signalen dat gerechtigden hier niet van tevoren van op de hoogte zijn gebracht. Waarom niet en hoe gaat dit in de toekomst verbeterd worden?

Antwoord 6

Via algemene kanalen, zoals de website, hebben we over de nieuwe voorwaarden en bedragen van de IIT gecommuniceerd. Ook de verschillende organisaties in de stad zijn hierin meegenomen. Inwoners worden individueel geïnformeerd zodra er is vastgesteld dat er recht is op IIT. De nieuwe voorwaarden en bedragen zijn door de Raad vastgesteld. In de praktijk bleek het op een goede manier vooraf bereiken van de huishoudens die er mogelijk op achteruit zou gaan ingewikkeld, onder andere omdat we niet over de juiste gegevens beschikten en er gecommuniceerd moest worden over onzekere omstandigheden en voorwaarden in de toekomst, wat tot verwarring zou kon leiden. Omdat we ook geen signalen kregen na de eerste automatische betalingen, leek communicatie naar een grotere groep over de mogelijke wijzigingen niet direct aan de orde. Met de nu beschikbare gegevens gaan we inwoners bij wie er potentieel een grote wijziging is in de hoogte van de IIT zo snel mogelijk informeren. De doelgroep voor de IIT is sterk verruimd. Daardoor komen ook alle huishoudens met een inkomen tussen de 110% en 125% van het sociaal minimum in aanmerking. Ook hebben huishoudens met een laag inkomen al na 1 jaar in plaats van 3 jaar recht op de IIT. Met alle maatregelen die genomen zijn, staan alle huishoudens in de doorrekening van (minima-effectrapportage Nibud) met de nu vastgestelde IIT bedragen in het groen. In de doorrekening zijn ook de landelijke maatregelen (oa ophoging kindgebonden budget) en bijvoorbeeld de verhoging van het U-pas budget voor kinderen meegenomen.

Vraag 7

Inwoners geven aan dat ze bij elke nieuwe aanvraag opnieuw hun hele financiële situatie op tafel moeten leggen. Dit blijkt inwoners ervan te weerhouden om hulp te vragen bij financiële problemen. Ook uit voornoemd rapport blijkt dat 42% zich schaamt voor hun financiële situatie. Daarnaast lijkt dit vanuit gemeentelijk oogpunt erg inefficiënt. Kunnen de momenten waarbij aanvragers hun financiële situatie op tafel moeten leggen teruggebracht worden naar bijvoorbeeld hooguit eens per jaar?

Antwoord 7

Ja, we willen de regels zo wijzigen dat inwoners zo min mogelijk bewijsstukken hoeven aan te leveren. Ook willen we in de meeste situaties regelen, dat een eenmaal vastgesteld inkomen gedurende een (draagkracht)jaar niet meer wijzigt. Bij een nieuwe aanvraag voor bijzondere bijstand binnen een jaar hoeft dan niet opnieuw het inkomen vastgesteld te worden. Voor de zorgkostenregeling binnen de bijzondere bijstand werken we al op die manier.

Vraag 8

Ook bereiken ons signalen dat wanneer mensen deels weer gaan werken de som van inkomsten en regelingen zo ingewikkeld wordt dat mensen zich genoodzaakt voelen in de bijstand te blijven. Is het college bekend met deze signalen en op welke manier kan er gezorgd worden dat de financiële som in ieder geval versimpeld wordt en eventueel uit handen wordt genomen?

Antwoord 8

Het is ons bekend dat parttime werken niet altijd als lonend wordt ervaren. Met name bij maandelijks wisselende inkomsten is achteraf verrekenen van inkomsten complex. Zolang iemand in de bijstand blijft is er geen negatieve impact te verwachten op het recht op regelingen. In het uitvoeringsprogramma werk en inkomen zijn een aantal acties opgenomen over hoe we de complexiteit van parttime werk kunnen verbeteren. O.a. door aan de slag te gaan met het automatisch verrekenen van inkomsten, waardoor naderhand het inleveren van specificaties door inwoners niet meer nodig is. Maar ook worden mogelijkheden verkend om het Virtueel Inkomensloket in te voeren

waardoor het recht en de aanvraag van regelingen versimpeld wordt. In de herziening van de Participatiewet die nu in de Tweede Kamer ligt zijn maatregelen opgenomen om deeltijd werken te vergemakkelijken. Zo wordt de vrijlatingsregeling verruimd en wordt een bufferbudget geïntroduceerd om verrekeningen op te vangen. Vooruitlopend hierop werken we met Collectief Kapitaal samen aan [de Bestaansbalans](#). Daarmee hopen we barrières om te gaan werken weg te nemen. Ook kan in bepaalde situaties een deelname aan het Huishoudboekje een oplossing bieden.

Vraag 9

In voorgenoemde rapport staat ook dat het merendeel van de regelingen wegvalt op het moment dat mensen zelf 126% van de bijstandsnorm verdienen. Wat vindt het college van deze inkomensval en is het mogelijk om de inkomensondersteuning geleidelijker af te bouwen?

Antwoord 9

In de behandeling van de nota financiële bestaanszekerheid is dit reeds met uw raad besproken. Glijdende schalen maken de aanvragen en toekenningen complex en moeilijk uitlegbaar. In de nota financiële bestaanszekerheid is eenvoud een leidend principe. Daarom kiezen we niet voor het gebruiken van glijdende afbouwpaden en hanteren we vaste inkomensgrenzen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Schriftelijke Vragen: Toegankelijker en duidelijker beleid rondom armoederegelingen

25 maart 2025

De fractie van Stadsbelang Utrecht heeft naar aanleiding van het recente rapport 'Eerlijker en eenvoudiger armoedebelief' vragen over de toegankelijkheid en duidelijkheid van het beleid rondom armoederegelingen in Utrecht.

Vraag 1: Hoe kijkt het college naar de aanbevelingen uit het rapport en hoe gaat de gemeente het rapport gebruiken om een toegankelijker en duidelijker armoedebelief te realiseren?

Vraag 2: Hoeveel verschillende armoederegelingen zijn er in Utrecht en bij hoeveel verschillende partijen liggen die regelingen?

Vraag 3: Weten inwoners deze regelingen te vinden? Wat doet de gemeente om ervoor te zorgen dat inwoners deze regelingen weten te vinden? Geldt dit ook voor inwoners die wel inkomsten hebben uit werk maar ook recht hebben op bepaalde regelingen?

Vraag 4: Welke barrières ervaren inwoners bij het aanvragen van deze regelingen? Wat doet de gemeente om inwoners te helpen bij het aanvragen van de op hun situatie van toepassing zijnde regelingen?

Vraag 5: Hoeveel mensen in Utrecht hebben recht op bijzondere bijstand en hoeveel daarvan maken gebruik van de regeling? Hoe vaak wordt de regeling toegekend en hoe vaak wordt het afgekeurd?

Vraag 6: De individuele inkomensloeslag wordt automatisch verstrekt door de gemeente. Die is voor een gezin met kinderen verlaagd van circa 700 naar 50 euro. Wij ontvangen signalen dat gerechtigden hier niet van tevoren van op de hoogte zijn gebracht. Waarom niet en hoe gaat dit in de toekomst verbeterd worden?

Vraag 7: Inwoners geven aan dat ze bij elke nieuwe aanvraag opnieuw hun hele financiële situatie op tafel moeten leggen. Dit blijkt inwoners ervan te weerhouden om hulp te vragen bij financiële problemen. Ook uit voornoemd rapport blijkt dat 42% zich schaamt voor hun financiële situatie. Daarnaast lijkt dit vanuit gemeentelijk oogpunt erg inefficiënt. Kunnen de momenten waarbij aanvragers hun financiële situatie op tafel moeten leggen teruggebracht worden naar bijvoorbeeld hooguit eens per jaar?

Vraag 8: Ook bereiken ons signalen dat wanneer mensen deels weer gaan werken de som van inkomsten en regelingen zo ingewikkeld wordt dat mensen zich genoodzaakt voelen in de bijstand te blijven. Is het college bekend met deze signalen en op welke manier kan er gezorgd worden dat de financiële som in ieder geval versimpeld wordt en eventueel uit handen wordt genomen?

Vraag 9: In voorgenoemde rapport staat ook dat het merendeel van de regelingen wegvalt op het moment dat mensen zelf 126% van de bijstandsnorm verdienen. Wat vindt het college van deze inkomensval en is het mogelijk om de inkomensondersteuning geleidelijker af te bouwen?

Gesteld door:

Stefan Gaillard en Claire Derckx, Stadsbelang Utrecht